

*В'ячеслав Яремчук,
Аліна Зуйковська*

**«НИКОГДА МЫ НЕ БУДЕМ БРАТЬЯМИ»:
ФЕНОМЕН ПОЛІТИЧНИХ ВІРШІВ У КОНТЕКСТІ
УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ**

Стаття присвячена аналізу політичних віршів на тему українсько-російського конфлікту, що упродовж березня–листо-

пада 2014 р. були поширені в інтернет-мережі у вигляді відеороликів. Автори пояснюють «вірусний» ефект відеороликів, особливості використання історичних фактів, соціокультурних ознак українського та російського народів у впливі на свідомість користувачів українського та російського інтернет-просторів.

Ключові слова: Україна, Росія, Анастасія Дмитрук, «Нікогда мы не будем братьями», канал you-tube, інформаційна війна.

Yaremchuk V., Zuikovska A. We will never be brothers: the phenomenon of political verses in the context of Ukraine and Russia information war

The article deals with political poems on Ukraine and Russia conflict, which from March to November, 2014, have been spread in Internet in video format. The authors explain «virus» effect of the videos, the peculiarities of manipulation of history, social and cultural features of Ukrainian and Russian peoples that influenced on Ukrainian and Russian Internet users' consciousness.

Keywords: Ukraine, Russia, Anastasia Dmitruk, «We will never be brothers», you-tube channel, information war.

Українсько-російський конфлікт, розпочавшись навесні 2014 р., супроводжувався активним використанням інформаційного впливу, який охопив і віртуальний світ. У стані інформаційної війни опинилися український та російський сегменти Інтернет-аудиторії. Одним з ефективних засобів інформаційного впливу на свідомість користувачів у мережі стали аматорські відеоролики, автори яких, «пересічні» громадяни, використовували форму поетичного або словесно-музичного творів для вираження власного ставлення до українсько-російських відносин у зв'язку з ситуацією на Сході України. Це авторські вірші, пісні, які поєднувалися з певним відеорядом – послідовною зміною фото-чи відео-сюжетів переважно про військові дії на Донбасі. Відеоролики оприлюднювалися через канал you-tube і набували в мережі «вірусного» ефекту: кількість переглядів окремих роликів виходила за 4 мільйони. Одним з яскравих прикладів такого

політичного твору став вірш А. Дмитрук «Никогда мы не будем братьями». Розміщений у соціальних мережах на початку березня 2014 р., він викликав певний інформаційний «вибух» у мережових дискусіях і ЗМІ. Після появи цього вірша, подібно до «ланцюгової реакції», як в УА, так і РУнеті почали створюватися «відповіді» й схожі віршовані й пісенні твори на тему українсько-російського збройного конфлікту, відносин між двома народами. Загалом, упродовж березня–квітня 2014 р. в Інтернет-мережі з'явилося понад сто відеоматеріалів, у назві яких була присутня згадка про А. Дмитрук або її вірш.

Актуальність тематики «братніх відносин» між українським та російським народами, якій були присвячені поетичні твори, її резонанс в Інтернеті і ЗМІ зумовив науковий інтерес до аналізу «політизації» творчої діяльності українських та російських громадян як вияву громадянської активності, реакції на загострення у взаєминах між «братніми» українським та російським народами, вираження співпереживання й співучасті у подіях конфлікту. Автори статті ставили завдання провести аналіз найбільш помітних відеороликів (поширених через youtube), пов'язаних з темою «братерства» (яка набула популярності через громадську творчість А. Дмитрук), і розглянути мережеві продукти поетичної і пісенної творчості небайдужих громадян як України, так і Росії у трьох вимірах: як засіб актуалізації громадянської ідентичності і розмежування соціокультурного кордону між українським та російським народами; як своєрідні меседжі у міжкультурному діалозі двох народів, які створюються самими громадянами, а не державою, партіями, ЗМІ та іншими суб'єктами політики; як наслідок або ефект інформаційної війни у конструюванні образу «Ворога».

Для проведення цього дослідження було відібрано 15 відеороликів на тему українсько-російських відносин*, що були поширені через канал youtube у період з березня по липень 2014 р. з кількістю переглядів не менше 300 тисяч (Див. : табл.1).

* Ключовими словами пошуку були «Україна», «Росія», «війна», «брати». Пошук здійснювався як українською, так і російською мовами.

Табл. 1

**«Топ-15» відеороликів, пов’язаних з темою
«Никогда мы не будем братьями»»**

№	Назва відеоролика**	назва you-tube каналу	Дата публікації	Кількість переглядів (до кінця ІХ. 2014 р.)
1	«Никогда мы не будем братьями» (Virgis Pupšys)	Sia NIKO	03.04.2014	4,3 млн
2	«Никогда мы не будем братьями» (Анастасия Дмитрук)	Sia NIKO	19.03.2014	2,2 млн
3	«Никогда мы не будем братьями (Ответ украинке). Опасные»	opasnie	28.04.2014	1,5 млн
4	«Никогда мы не будем братьями (Ответ украинке). Леонид Корнилов»	opasnie	12.04.2014	1,3 млн
5	«Никогда мы не будем братьями» (Заза Заалишвили)	tenellifranco	23.03.2014	1 млн
6	Никогда мы не будем братьями! Ответ-Пародия для Анастасии Дмитрук	Раиса Филипповна	24.04.2014	855 тис.
7	«Песня с запрещенными словами в России от братского украинского народа» (Борис Севастьянов)	Земля Роду нашего	03.07.2014	736 тис.
8	«Грады, Буки...» (Борис Севастьянов)	Земля Роду нашего	29.07.2014	640 тис.
9	Лучший ответ из всех. Посмотрите и сравните. Никогда мы не будем братьями.	Андрей Иванов	06.05.2014	515 тис.
10	Никогда мы не будем братьями. ЗАПРЕЩЕННОЕ В УКРАИНЕ ВИДЕО	obidimo	08.04.2014	512 тис.
11	Никогда мы не будем братьями! (ответ Анастасии Дмитрук)	Вирсавия Советская	18.04.2014	501 тис.
12	Никогда мы не будем братьями Бутусов	obidimo	29.04.2014	495 тис.

** Орфографія і пунктуація у назвах відеороликів збережена як в оригіналі.

Продовження Табл. 1

13	Начало Геноцида в Одессе. Ответ на: Никогда мы не будем братьями.	Женька и Конь	08.05.2014	457 тис.
14	Ответ БГ Насте Дмитрук	Родос Колосский	10.04.2014	385 тис.
15	БРАТЬЯМ! Русский ответ на песню «Никогда мы не будем братьями»	Сергей Зыков	11.06.2014	357 тис.

Як показує таблиця, починаючи з березня 2014 р. з віршем А. Дмитрук, «його клонами», «відповідями», схожими за тематикою, у соціальних мережах ознайомила багатомільйонна аудиторія, що перетворило його на значну подію в житті суспільства України і Росії. Відмітимо, поява наприкінці березня і початку квітня 2014 р. грузинської і литовської пісенних версій вірша (відповідно 1 млн і 4,3 млн переглядів) доповнювали оригінальну версію і сприяли швидкій популярності теми кризи «братніх» зв'язків між українським та російським народами. Зокрема, наприкінці липня 2014 р. з'явилися два нові відеоролики («Гради, буки...», «Песня з заперещеними словами...»), автором яких став харківський музикант Б. Севастьянов, які в іншому жанрі, але за схожою логікою відтворювали «руйнацію» українсько-російських відносин. Відтворення теми братських відносин між Україною та Росією у творчості українських поетів та музикантів спостерігалася й надалі, до листопада 2014 р., (але з меншою популярністю створених відеороликів), що сприяло підтримці актуальності цієї теми в мережі. Водночас, поява російських творчих «відповідей» на українські вірші і пісні характеризувалася інакше: більшість російських відеороликів-відповідей (різних за жанром і форматом) з'явилися майже одночасно, переважно упродовж квітня 2014 р., що дало підстави вважати їх, швидше, замовним матеріалом.

Вірш «Никогда мы не будем братьями» відображав світорозуміння нового покоління українців, радикалізація і внутрішня свобода якого ґрунтувалися на тому, що воно народилося і виросло в суверенній Україні, країні визнаній усім світом. Покоління, позбавленого міфів і суперечливих ідеологем минулого, яке не бажало перейматися стереотипами щодо «старшого брата»,

«вічного боргу» перед митрополією за «опіку» і «захист», необхідності постійного підтвердження перед зверхником своєї покори і лояльності. Прийшов час для рівноправного діалогу між українцями і росіянами, яким судилося долею жити сусідами, що не заперечувало всіх славних і трагічних сторінок їхнього минулого, спільної мирної праці і боротьби проти завойовників. На початку 2014 р. сталося незбагненне, що не могло відбутися ніколи! «Брат у воріт!». Цей вислів (співзвучний грізному «Враг у воріт!» часів Великої Вітчизняної війни) поклав початок відліку нового часу для України – боротьби проти потужного і підступного ворога, російських солдат і найманців, які з благословення Кремля прийшли в Україну відновлювати імперію. Імперію не «російську», не «советську», але «путінську».

Власне, зміст вірша «Нікогда мы не будем братьями» виявився доволі провокативним. Він (згідно з технологією методу конфронтації, маркування крайніх позицій учасників конфлікту) був побудований на зіставленні різних якісних пар, висловлених категоричним способом (російських, з негативною конотацією проти українських – позитивних, величних), які не залишили байдужими аудиторію: «ви величезні» – «ми великі»; «рідня незряча», «воля – слово вам невідоме» – у нас Майдан, «ми повстали»; «у вас Цар» – «у нас – Демократія» із загальний висновком «ніколи ми не будемо братами». І якщо з боку української аудиторії вірш А. Дмитрук викликав переважно схвалення (адже його поява зумовлена російською агресією в Україну), то з російсько – хвилю обурення й цілковите неприйняття, його критичний аналіз й, практично, повну реінтерпретацію. Загалом, за російським реагуванням на вірш «Нікогда мы не будем братьями», окрім головного меседжу – спростування постулату А. Дмитрук щодо завершення ери «братерських» відносин («Брати навіки!», «Не дозволимо!»), проглядався намір «просування» двох взаємовиключних міфологем, втілення яких в різний спосіб передбачало повернення України до складу «оновленої» імперії: 1). «Україна – невід’ємна складова трьох братніх республік»; 2). «Україна – збанкрутілий проект», який має бути закритий».

Аналіз текстів відеороликів та їхніх коментарів дав змогу виявити найбільш значимі теми («больові точки»), які, враховуючи «запити публіки» та рівень її некритичного сприйняття дезінфор-

мації щодо України, найбільш активно «експлуатовалися» українськими опонентами.

Від «брата» до Новоросії, від Новоросії до імперії

Однією з «найулюбленіших» для російських користувачів стала тема «братерства», яка в різних інтерпретаціях – «вічно будемо братами» або «не будемо більше братами» – була «огорнута» емоційним фоном. Особливу увагу звертав на себе художньо оформлений кліп-антивірш відомого російського поета Л. Корнілова [1], який, немов пророк велично доводив про готовність Росії завжди прийти на допомогу Україні. А далі йшов набір патетики, прихованого психологічного тиску, що цілковито спотворювало зміст подій в Україні. «Прощтовхувався» й небезпечний сценарій їхнього розвитку. Виявилось, що «старший брат» був не проти «відпустити» Україну, але перед тим, згадуючи про «хибний» курс «молодшого брата», вимагав: «тільки дай спочатку заслоню», прикрию «грудьми простреленими». Виявляється, Росія завжди (!) робила це вчасно, однак цього разу прогавила – Україна «забула» все і опинилася в американських «кігтях». Російський поет пропонував кардинальний вихід із ситуації: **«за щастя твоє, українка, я піду на твою війну»** [підкреслено – *Авт.*]. Остання фраза декламувалася на фоні фотографій російських «визволителів» на Сході і Півдні України. Подавалася й «оновлена» карта «братньої» України. Відтепер вся її південно-східна частина була заштрихована у триколон. Реакція блогерів у коментуваннях кліпу виявилася миттєвою: українці – «вічна... російська маячня», «негідники», «росіяни, навіть не розуміють, що... «героїчними» захопленнями вони назавжди втратили серце України»; росіяни – «немає в укропії серця!».

Справжній деструктивний зміст цього кліпу з усім цинізмом «пояснювався» у наступних творах автора – «Новоросія» («Новоросія – нова Росія»), «Національна ідея»), де «Україна» перетворювалася... на споконвічні російські землі, складову імперії «від Аляски до Карпат». Ще більш популярною (понад 1,5 млн переглядів) виявилася пісенна версія антивірша «Нікогда мы не будем братьями» у виконанні молодого співака Г. Корнілова [2], який доводив, що «врятування України» має відбуватися лише одним шляхом – втіленням у життя «проекту Новоросія» («зустрічай нашу російську весну»). Як відповідь, у мережі з'явився

відеоролик Б. Севастьянова «Гради, буки...» [3], в якому спростовувалася культурна єдність України з Росією, акцентувалася увага на змінах, які пережив український народ, який має більше відмінностей, ніж спільних рис з російським народом («мы сделали свой выбор и идем вперед... а вы идете назад, в СССР 2.0»), образ Росії перетворювався з «Брата» на «Ворога» («мы не хотели вражды... но русской весной вы преподали отличный урок... показали, кто есть кто на нынешней карте мира», «тепер вчерашний брат – это враг у ворот»).

Захист пам'яті Великої перемоги

Проблема перемоги у Великій Вітчизняній війні була присутня у більшості антивіршів. Якщо ж це були відеокліпи, то вони супроводжувалися спеціально побудованим відеорядом 1941–1945 рр., який звеличував велич перемоги, натомість, весь негатив залишав... українцям. Сучасні російські «борці з фашизмом» обрали об'єктом свого цькування А. Дмитрук та таких, як вона, звинувачуючи їх у зраді дідів і прадідів – «будь, хоча б вдячна». Зміст останніх політичних подій в Україні (Євромайдан, Революція Гідності) зводився виключно до проявів «українського неофашизму» («не смійте себе, зрадники, називати українцями», «ніколи ми не будемо братами з поліцаями і зрадниками», з «незалежними і свідомими»), які формували відповідні настрої в російському суспільстві, закликаючи до «священної» боротьби проти тих, «хто від слова російського корчиться, кому терміново в Європу хочеться». На практиці ж – відбирали право українського народу у захисті своєї Вітчизни від російського агресора. Акцентування уваги на боротьбі проти українських патріотів не заважало авторам і надалі висловлювати штампи – «назавжди ми залишимося братами». Питання: а з ким – етнічними росіянами, російськомовним населенням України, «малоросами»?

Монополія на допомогу

Одночасно з критикою основних тез «русифобського» вірша А. Дмитрук її політичні опоненти прагнули довести, що єдиними, хто «щиро» прагнув прийти українцям на допомогу були, саме росіяни, Росія – «Допомагати, нас так вчить Батьківщина!», «Ми допомоги вам хочемо, стараємось» [4]. Зауважимо, що допомога ця

мала стосуватися лише «справжніх українців», але не «бандерівців» і «неонацистів». Монополія на допомогу «старшого брата», напевно, мала й гарантувати сприйняття українцями будь-якого її виду. Цікавим, наприклад, видавалося спонукання до дій українців, висловлене на початку квітня 2014 р. жителькою Владивостока, яка нагадувала вчительку-пенсіонерку [5]. Розпочавши свій вірш-відеозвернення, як «розігрів», з констатації небажання українців «називатися братами» («ми почекаємо»), звинувачень («українці, де ваша гордість?»), вона перейшла до пошуків «українців, у яких свободи дух не загас», із наступним спонуканням – «скиньте з трону боягузливу хунту» (!?) і лише тоді... «вам свобода буде подарунком, але доведеться повоювати». Дійсно, «свободолюбним українцям» (які відреагували на згаданий кліп дописами – «ви сліпі», «хто переписує історію?», «наші брати в Україні, а на Сході окупанти і агресори, які захопили нашу територію») довелося повоювати вже скоро, але проти російського найманця!

«Залучення до дискусії Криму і Донбасу»

У згаданій дискусії взяли участь й проросійські активісти з Криму і Донбасу. Перші у своїх кліпах, взиваючи до всеслов'янської єдності, прагнули довести справедливість тези, що «ми завжди з вами будемо братами, і по Батьківщині, і по матері» [6]. Інші ж, твердили зворотне – «ніколи ви і не були братами» [7]. З'явилися й нові сюжети, які, не маючи нічого спільного з віршем А. Дмитрук, закликали до втілення у життя сепаратистських намірів – «Галичина, давай розводитися», «я довго годував тебе», «мені – на роботу» і т.д. [8]. Різкий негатив, доведений до крайніх меж, носив і кліп-антивірш, в якому на фоні кадрів жорсткого протистояння Євромайдану репер зі Сходу України речитативом з гнівом доводив, що йому «не брати вбивці і зрадники». Не проти він був і щодо ліквідації України (мовою оригіналу: «И коль не будет Украины, быть может будет праздник...») [9].

Загалом, у коментарях, що супроводжували відеоролики, тема «роз'єднання» «братських народів» складалася з п'яти змістовних компонентів: взаємних звинувачень у фашизмі; полярних інтерпретацій цінностей свободи, демократії і української державності; негативних оцінок культури та історії українського народу, «імперських» амбіцій Росії; зовнішньополітичних орієнтирів України;

реінтерпретаціях історії Київської Русі, Великої Вітчизняної війни, СРСР.

Зокрема, учасники обговорень на українців навішували ярлики «фашисти», «бандерівські карателі», «бандерлоги». Росіян, у свою чергу, називали «рашистами», проводили паралелі між політикою Гітлера і політикою Путіна. Варто зазначити, що більшість коментарів, які виявляли ставлення до українського народу, містили, з-поміж іншого, зневажливі висловлення на кшталт «хохлов братами не считал... воровать для них норма», «безродные псы», «хохлятское отродие». У відповідь лунали рівнозначні визначення російського народу як «кацапо-фашистів», «руських фашистів» та ін.

Найбільш гострі дискусії точилися навколо політичних цінностей та історичних фактів щодо «спільного походження» українського на російського народів. У світлі політичних цінностей, росіяни позиціонувалися як «невільні», «несвідомі», а сама Росія – як корумпована держава. Українці зображувалися як «майдануті», «зомбовані», «обдурені демократією», яка, «окрім смерті, нічого не принесла». Існування української держави заперечувалося («желтоблакитная типа страна», «нет государства Украина» та ін.), хоча визнавалося існування влади в Україні, яка, у багатьох коментарях, визначалася як олігархічна. На протигагу цим твердженням, на захист української держави наводилися історичні екскурси про часи українських гетьманів, «що зводили могутню Українську державу». Гострій критиці підпадала «європейськість» українського народу, в контексті якої українці зображувалися негідними і неповноцінними, щоб бути в Європі («Вы Европам теперь не надобны. Вас считают за быдло, за стадо», «протянули руки к Европе... холопы» та ін.).

Дискусії на історичну тематику зводилися до «розвінчування» міфів про спільне «слов'янське» коріння, спростування походження Київської Русі з міста Києва. У відповідь Росія зображувалася як колишня «Московія», що була заснована київським князем, як імперія, яку очолювали «іноземці», як імперська держава, що «завойовує» та руйнує завойовані території.

Значна частина антивіршів прагнула залучити до боротьби з А. Дмитрук весь наявний потенціал, у тому числі... і сам вірш «Никогда мы не будем братами» (наведення з нього тексту, відео,

музичного супроводу). Так, антикліпи часто починалися з відеозастанов – декламації А. Дмитрук свого вірша, однак далі йшло рішуче спростування чи перекручування. Деякі, найбільш скрупульозні, весь антивірш будували на антитезі, реінтерпретуючи практично кожен рядок вірша А. Дмитрук, що супроводжувалося й спеціально підібраними антиукраїнським відеорядом.

В інтернетпросторі розпочалася й боротьба кліпів російського та українського виробництва. Так, відео «Анастасія Дмитрук. Нікогда мы не будем братьями», основою якого були врізки з відео авторського вірша А. Дмитрук та литовської версії однойменної пісні, в російській інтерпретації супроводжувалися провокативно підібраним відеорядом, побудованим на протиставленні: в Україні – анархія, повстання, смерть, переслідування інакомислячих, розгул фашизму; в РФ – порядок, велич, Путін, космос, «російський Крим» та ін. Відповідне спрямування носило й пояснення до публікації: «стихійна» відповідь «на пісню», «змінено лише відеоряд» [10]. У відповідь в Україні була випущена «Правильна версія» цього кліпу, де, окрім теми ствердження України, її єдності, вже сама Росія змальовувалася як агресор з її потугами щодо відтворення імперії. Кліп було розміщено з преамбулою, яка неоднозначно вказувала на його спрямування: «ми... не проти свідомих росіян, які не вірять продажному ЗМІ і бачать реальну ситуацію цілком» [11].

Одним з найпоширеніших методів інформаційних атак на українські вірші став **«відеороликовий тролінг»**. Відеоролики цього напрямку (своїм змістом, використання технічних засобів, у тому числі мультиплікації, підібраним відеорядом) мали на меті не лише відвернути увагу від проблеми, але й перетворити її у беззмістовну агресивну перепалку, її розпалювання шляхом застосування непристойного гумору, приниження і образи опонента. Так, в одному з найбільш «розкручених» кліпів, який отримав понад пів мільйона переглядів, екзальтована молода особа з усмішкою доводила, що з головою і уявою А. Дмитрук... не все в порядку («в голові у вас, Настя, каша»), а щодо «майданівців», то у них – просто «зірвало башти». Висновок ж антивірша виявився доволі «тверезим»: «Не готовий наш народ до демократії в українському його варіанті!» [12].

Суть іншого, подібного до попереднього кліпу [13] зводилася до того, що «стрибаючі українці», щоб не бути братами «клятим москалям», були готові «стати неграми, навіть ляхами», відмовитися від своїх слов'янських коренів. «Солдафонським» виявився і гумор одного відставного «капітана» [14], який, розпочавшись з цинічної фрази «не годуйте з рук Настю Дмитрук», «рими убогі», «пасквілі», поринувши у «глибини» російської поезії, доходив до висновку, що Анастасії «не брат» навіть Т. Шевченко (!).

Деякі кліпи графічним способом перетворювали обличчя на авторському кліпі А. Дмитрук у казкового героя (Баба Яга) або ж лідера США [15], вкладаючи їм в уста спотворений чи повністю змінений зміст її вірша. Один з таких кліпів, в якому на авторське відео А. Дмитрук був накладений зовсім інший текст з такими образливими висловлюваннями, як «ніколи ми не станемо розумними», «на Майдані мене контузило» та ін., набрав понад 800 тис. переглядів [16]. За задумом «творців» цих малоінтелектуальних продуктів їхній гротеск мав нейтралізувати енергетику вірша-оригіналу.

Певний «фурор» викликав радикально-гумористичний кліп-відповідь від «ЕжоFF Band» (з обмеженим користуванням за віком!) – «Поема за мотивами деяких коментарів у соціальних мережах», який увібрав у себе «справжні перли» російської «народної» пропаганди з проблеми, б'ючи по ним нищівною критикою [17]. Кліп був побудований у гротескній формі, коли під звуки балалайки мультиплікаційний російський герой у майці і спортивних штанах кумедно висловлював своє обурення і погрози до А. Дмитрук, українців. Сприйняття кліпу посилювалося через використання у ньому найбільш поширених «врізок» з соціальних мереж (тобто нецензурщини), через що його основним змістом було майже постійне включенні «Пі», що... інколи переривалося, власне, текстом у вигляді одіозних висловів.

«Звернення до авторитетів»

Неодмінною складовою боротьби з віршем А. Дмитрук стало звернення до «авторитетів», переважно молодіжної вікової групи, використання яких мало характер маніпуляції. За задумом «диригентів» від інформаційної війни авторитет співаків чи акторів (посилений відповідним відеорядом) мав сприяти дискредитації й

відторгненню в цільовій аудиторії молоді від сучасних політичних процесів в Україні. Передусім, це стосувалося музичних кліпів таких відомих музикантів, як Б. Гребенщиків, групи «Дискотека аварія», що набрали декілька сотень тисяч переглядів у YouTube [18]. Насправді ж, окрім відповідних назв у «роліках» («Ответ БГ Насте Дмитрук», «Ответ группы «Дискотека авария»), які мали вказувати на причетність їх до проблеми, вони (створені набагато раніше), не мали нічого спільного ані з А. Дмитрук, ані з Україною!

Цинічній дискредитації думок, висловлених А. Дмитрук, а також і Революції Гідності мала слугувати й «нарізка» з фільму «Брат 2» з відомим висловом його героя – Д. Багрова, оприлюдненого в іншому контексті – «Правди за тобою немає!» [19]. Провокативний характер містив і кліп з відеозверненням В. Бутусова (пів мільйонних переглядів у YouTube) за назвою «Нікогда мы не будем братьями Бутусов» [20]. Насправді, цей відеоролик був «вирізкою» зі звернення російських рок-музикантів (М. Леонідов, Б. Гребенщиків, В. Бутусов, Ю. Шевчук), розміщений в Інтернеті ще у перші дні березня 2014 р., у якому містився заклик не допустити до війни між українським та російським народами! Тим більше, що головний меседж у відеозверненні В. Бутусова – «Ми нічого не знаємо» – свідчив про зворотне: його недовіру до російських ЗМІ, які сіяли зневагу й почуття ненависті до українців!

«Ближчим» до теми, але набагато менш популярним виявився «продукт» молодих представників російської естради, які у своїх реперських піснях, рефлектуючи на вірш А. Дмитрук, «гнали м'язами» (квітень 2014 р.; «ми царя собі самі обрали..., ми готові умитися кров'ю, ми готові бути «гарматним м'ясом»..., наш патріотизм на грані екстазу» [21], закликали до відновлення СРСР (червень 2014 р.; «я родом із Союзу», «свобода через страх, щоб померти достойно» [22]). Під звуки музичної заставки до кінофільму «17 миттєостей весни», відеокадрів сутичок під час Євромайдану і АТО (жовтень 2014 р.) російські реperi, закликаючи до миру («господи, прошу, не допусти війни») і возвеличуючи «георгіївську стрічку», виголошували заклики – «на вас би Сталіна!» [23].

Таким чином, політизовані вірші і пісні на тему братерства між українським та російським народом стали одним зі способів

символічної репрезентації цивілізаційного кордону, що будувався на відмінностях у системах ідентичності російського й українського народів щодо розуміння:

– цінностей свободи і ролі народу у виборі долі своєї країни, протестної участі громадян, що виражалося у відмінному сприйнятті протесту як «народного бунту», «беззаконня», «хаосу» і як вияву «свободи», «демократії»;

– України як держави, що, з боку російських учасників мережевих дискусій, втілювалося у запереченнях її існування на тлі виокремлення таких концептів, як «Новоросія», «Крим наш», «Південний Схід», «Одеса», «Слов'янськ», а з боку українських користувачів – у судженнях «Украина – единая», «никаких Новороссий», «нас долго делили на Запад и Восток», «ваша русская весна» и «наше украинское лето»);

– радянського минулого і євроінтеграційних тенденцій, «європейськості» українців, трагічних подій Другої Світової Війни (що виявлялося у звинуваченні українців у фашизмі і привласненні Росією «Великої перемоги», взаємних звинуваченнях у нав'язуванні «чужих» історичних міфів), цінності спільних православних, слов'янських коренів та втрати значення цієї спільності.

Для українського суспільства тема руйнації «братерських» відносин з Росією, набувши відображення у творчості українських громадян, сприяло внутрішній консолідації та піднесенню патріотичних настроїв, щонайменше в «мережевих» спільнотах, учасниками яких є українські користувачі. Українська громадянська ідентичність виявлялася не тільки у кількості переглядів відеороликів, а і в активній участі користувачів в обговореннях, публікаціях коментарів на захист Української держави і її народу.

Міжкультурне спілкування «відеороликами» здійснювалося переважно російською мовою, у той час коли вірші, авторами яких були українці, за змістом відображали вороже ставлення до Росії і російського народу. Це дозволяє визнати політичні пісенні і віршовані твори на тему «братерських» відносин між Україною та Росією одним з видів «народної дипломатії», спрямованої на з'ясування стану відносин між народами. Разом з тим, популярність відеороликів з політичними піснями та віршами можна розглядати як

складову українсько-російської інформаційної війни, адже численні спроби витіснити українські вірші з інтернет простору, замінити їх на продукти російської пропаганди («антивірші»), застосування тролінгу були спрямовані на дезорієнтацію користувачів мережі у фактах і подіях як сучасного політичного життя України та Росії, так і минулого двох країн.

1. Никогда мы не будем братьями (Ответ украинке). Леонид Корнилов // YouTube. – 2014. – 12.04. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=YcTRceGMRHI>

2. Никогда мы не будем братьями (Ответ украинке). Опасные // YouTube. – 2014. – 28.04. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=ptfn8LX8o1A>

3. Грады, Буки., автор Борис Севастьянов // YouTube. – 2014. – 29.06. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.youtube.com/watch?v=5uHs37VhVxc>

4. Ответ Украине «Были с Вами когда-то братьями». Рекунова Валерия // YouTube. – 2014. – 08.04. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.youtube.com/watch?v=4uFZMr00zKo>

5. Наш ответ на «Никогда мы не будем братьями» // YouTube. – 2014. – 16.04. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=vYhHNGdikZ8>

6. Севастопольский ответ на стих «Никогда мы не будем братьями» (с) Юрий Ефременко // YouTube. – 2014. – 19.04. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=2INmW5-ugkk>

7. ОТВЕТ ДОНБАССА на «Мы никогда не будем братьями!» // YouTube. – 2014. 03.05. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=MseQ-UzYaCw>

8. Хорошие стихи в ответ на стихи украинки.... // YouTube. – 2014. – 15.04. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=ihDnXibIC7Q>

9. «Украина (Не родственники)». «Украина, которую строят на нашей крови» // YouTube. – 2014. – 26.05. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://youtube.com/watch?v=xtlOCmPp7QA>

10. Никогда мы не будем братьями ЗАПРЕЩЕННОЕ В УКРАИНЕ ВИДЕО // YouTube. – 2014. – 08.04. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=hCC5h4PPGgU>

11. «Никогда мы не будем братьями. Правильная версия #Украина #Свромайдан» // YouTube. – 2014. – 20.04. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=HdWhX9f25EQ>

12. Никогда мы не будем братьями! (ответ Анастасии Дмитрук) // YouTube. – 2014. – 18.04. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=IUzR4VKkq7s>

13. Никогда мы не будем братьями. Новая пародия на стихи Анастасии Дмитрук // YouTube. – 2014. – 14.05. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=ladZ4pdFfRc>

14. Никогда мы не будем братьями (Ответ Насте Дмитрук от Капитана Никитина) // YouTube. – 2014. – 22.06. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=rJykB0fZCUI>

15. Обращение Украинки к Россиянам. Это не Анастасия Дмитрук с «Никогда мы не будем братьями» // YouTube. – 2014. – 03.06. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.youtube.com/watch?v=OV_6ahk9Eds ; Никогда мы не будем братьями. Без цензуры! Без монтажа! // YouTube. – 2014. – 11.05. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=DgXj30FbzAI>

16. Никогда мы не будем братьями! Ответ-Пародия для Анастасии Дмитрук // YouTube. – 2014. – 24.04. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=AzZHPeY3Y3M>

17. Никогда мы не будем братьями – ответ Анастасии Дмитрук от ЕжоFF Vand // YouTube. – 2014. – 18.04. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.youtube.com/watch?v=Gc33W1A_g78

18. Ответ БГ Насте Дмитрук // YouTube. – 2014. – 10.04. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=IE1iPOKotM> ; Никогда мы не будем братьями – ответ группы «Дискотека авария» // YouTube. – 2014. – 26.05. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=nSg8iI9ibok>

19. Русский ответ на песню «Никогда мы не будем братьями» – братски. + разговор по душам с Обамой // YouTube. – 2014. – 25.04. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=pМуvуKD2Z2s>

20. Никогда мы не будем братьями Бутусов // YouTube. – 2014. – 29.04. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=bgtJjubMVN4>

21. Dino MC – Никогда мы не будем братьями (ОТВЕТ) // YouTube. – 2014. – 16.04. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=IFnHCE6IN20>

22. Никогда мы не будем братьями (Ответ Анастасии Дмитрук) Вова Prime – СССР // YouTube. – 2014. – 30.06. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=qnyT5MvY8oA>

23. Никогда мы не будем братьями (Ответ украинке) «Молитва» До слез... // YouTube. – 2014. – 09.10. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.youtube.com/watch?v=TT_2vAL95uc